2013. december 10., kedd • LXXI. évfolyam • 287. szám, 20 oldal • 230 forint, előfizetőknek 150 forint • www.nol.hu

NÉPSZABADSÁG

Ukrán válság: Moszkva csupán lojalitást vár a segítségért cserébe

- Nemzeti kerekasztallal, tárgyalásokkal csillapítanák a tüntetőket.
- Az unió külügyi főképviselője ma Kijevbe utazik. **Az ügy →4**

CSEPELEN KAP HELYET A SZEGÉNYEK TEMETŐJE

Magyarország →6

Tiltakozás Nobel-díjas írók és internetes világcégek a lehallgatások ellen

„A megfigyelés rablás”

„Ez 2013, nem 1984” – irodalmi tiltakozás az NSA-módszerek ellen egy Edward Snowden melletti nyári tüntetésen FOTÓ: REUTERS – KAI PFAFFENBACH

Munkatársainktól

Az emberi jogok mai világnapján jelentetik meg a *Népszabadsággal* együtt tizenhárom ország nagy napilapjai azt a felhívást, amely a digitális lehallgatás elleni fellépésre hívja fel a világ kormányait és az Egyesült Nemzetek Szervezetét. „A megfigyelés rablás. Az adataink a saját tulajdonaink” – jelenti ki a felhívás, amely az ENSZ-től egyenesen a digitális jogok egyetemes nyilatkozatának kihirdetését kéri. A szervezők nyolcvanként ország ötszáz íróját keresték meg, hogy írja alá a felhívást, köztük Nobel-díjasokat: *J. M. Coetzeet*, *Günter Grasst*, *Elfride Jelineket*, *Orhan Pamukot*, *Tomas Transtömert* és magyarokat is: *Babiczky Tibort*, *Balla Zsófiát*, *Bán Zsófiát*, *Báthori Csabát*, *Dragomán Györgyöt*, *Esterházy Pétert*, *Grecsó Krisztiánt*, *Kiss Noémit*, *Krasznahorkai Lászlót*, *Parti Nagy Lajost* és *Szabó T. Annát*. Mostantól az interneten bárki csatlakozhat a felhíváshoz. Ami nem egészen kockázat nélküli: a petíció főszervezője, *Ilija Trojanow* bolgár-német író nem kapta meg a beutazási engedélyt az Egyesült Államokba, miután aláírt egy *Merkel* kancellárnak címzett, a digitális lehallgatások ellen tiltakozó nyílt levelet.

A Szilícium-völgy legfontosabb nagyvállalatai is úgy döntöttek tegnap, hogy közösen állnak ki az internet szabadsága és a felhasználók magánszférájának sérthetetlensége mellett. Nyolc vetélytárs fogott össze: a Google, a Facebook, az Apple, a Microsoft, a Twitter, a Yahoo, a LinkedIn és az AOL közös internetes oldalon, egy *Barack Obama* amerikai elnöknek és a törvényhozás tagjainak címzett nyílt levélben, illetve a tegnapi amerikai napilapokban egész oldalas hirdetésekben tette közzé követelését, amelyet öt pontban fogalmazott meg. „Nagyon sok országban túlságosan is elmozdult az egyensúly az állam jogai felé az egyének jogai irányából, miközben ez utóbbiakat az amerikai alkotmány is őrzi. Ez alássa a szabadságunkat, amelyet oly nagyra tartunk. Itt az idő a változásra” – írják a nyílt levélben.

Az említett öt pontban azt követelik, hogy a titkosszolgálatok többé ne gyűjthessenek tömegesen adatokat az internetezőkről, kizárólag célzottan és megfelelő indoklással. Mindez tiszta jogi keretek között és megfelelő felügyelettel történjen. Az átláthatóság is fontos: követelik, hogy hozhassák nyilvánosságra, hányszor kérnek tőlük adatokat a hatóságok a felhasználóikról. Kérik továbbá, hogy a kormányok tartsák tiszteletben az információ szabad áramlását, ezt ne akadályozzák. Emellett kidolgoznának egy olyan rendszert, amely szabályozná, hogy egy ország hatóságai miként kérhetnek ki adatokat egy másik országban élő felhasználóról, hogy ne legyen konfliktus a jogrendszerek között.

A nyolc óriásvállalat közleménye többször is hangsúlyozza: a felhasználóknak az internetbe vetett bizalmát rengette meg, hogy kiderült, az amerikai titkosszolgálatok gyakorlatilag azt és akkor hallgatnak le, illetve annak az internetes kommunikációját figyelik, akit és amikor akarnak. Mindez a digitális információszerzésre szakosodott amerikai Nemzetbiztonsági Ügynökség (NSA) egykori alkalmazottja, *Edward Snowden* által ellopott dokumentumokból derült ki, amelyek közül sok még továbbra sem látott napvilágot, így tartogathatnak még meglepetéseket.

Az internetnek működése kezdete óta valóban a bizalom az alapja, ezért a lehallgatási botrány szakértők szerint alapjaiban rengetheti meg a világháló működését és fejlődését. Ám a Szilícium-völgy vezető cégeit nem csak ez motiválja a közös fellépésre. A profitjukat féltik, hiszen ha a felhasználók nem bíznak benne, hogy biztonságban vannak náluk az adataik, akkor elpártolnak tőlük.

Az internetes cégek öt pontja erősen hasonlít az amerikai szenátus előtt álló egyik törvényjavaslatra, amely a Snowden-botrány nyomán született. Itt több javaslat is „verseng” egymással, de a „nyolcak” követelései azzal vannak összhangban, amely a legkevésbé fogná vissza a kormányzat jogát a digitális adatgyűjtésre. Hogy melyik javaslatból lesz végül törvény, illetve ez mennyiben tükrözi majd az internetes cégek követeléseit, az annak is a tesztje lesz: mekkora is valójában a Szilícium-völgy cégeinek lobbiereje Washingtonban. →15

ÖTÖDIK HASÁB

Fülelők

Egyfelől vicces, amikor a Facebook, a Microsoft meg a Yahoo aggódik az internet szabadsága és a magánszféra sérthetetlensége miatt, másfelől meg inkább riasztó. Ha a virtuális magánélet adatainak lehalászásából talán a legtöbbet profitáló világcégek is érzik, hogy a világ rossz felé tart, akkor igazán nagy lehet a baj.

A világháló a pionírоknak még a korlátlan kommunikációs szabadság illúzióját adta; ebből mára – részben a technológia, részben a szabályok átalakulása miatt – a júzerek totális kiszolgáltatottsága lett. A történelem során mindig is meglévő információs aszimmetria – a felül lévők sokat tudhatnak rólunk, mi viszont alig láthatunk bele a nagyok kártyáiba – mára a jogfejlődés alapvető trendjeire fittyet hányva egészen szélsőségessé vált. Erről most jórészt az információtechnológia tehet: a telefon lehallgatható, az e-mail elolvasható, a profil szűrhető, az internetes aktivitás megfigyelhető. És ez ma már nem megkerülhető: aki nem akar lemaradni, ezeket használja. És mivel az információ hatalom, a hatalmasok fülelnek, olvasnak, szűrnek, figyelnek rendületlenül.

Lehet ellene értelmiségi petíciót írni, nagyvállalati nyílt levelet szerkeszteni, az ENSZ-t mozgósítani, de a legkörültekintőbb törvény vagy nemzetközi egyezmény sem változtat a tényen: amíg csak egy ember tud valamit, addig az titok, de ha már a telefon, a számítógép vagy az okostévé is tudja, akkor soha többé nincs százszázalékos biztonságban. Hogy meddig tart a privát szféra, az leginkább a hatalomgyakorlók önkorlátozásán múlik – vagyis egy olyan tulajdonságon, amivel a hatalom birtokosai a legritkább esetben rendelkeznek. *(A szerk.)*

Vélemény

Választási stopposok

N. Kósa Judit az egyszemélyes műpártokról, az esélyekről és a görcsös politikai ambíciókról ír. →11

KIVÁLASZTOTT FIDESZ-JELÖLTEK

Hosszas folyamat végére tett pontot tegnap a Fidesz országos választmánya: véglegesítették a párt egyéni jelöltjeinek listáját. Orbán Viktor ezúttal nem rendelte őket magához Felcsútra – de a már szokásos „elbeszélgetés” ezúttal sem maradhatott el. →5

FOTÓ: REVICZKY ZSOLT

HIRDETÉS

